

OLIWKA (30) sb f

o oraz a jasne.

sg N oliwka (3). ◇ I oliwką (1). ◇ pl N oliwki (14). ◇ G oliwek (8). ◇ A oliwki (3). ◇ L oliwkach (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

Dem. od „oliwa” (30) :

1. bot. *Olea europaea* L. (Rost); oliwka europejska, drzewo z rodziny oliwkowatych (*Oleaceae*) (z neutralizacją funkcji deminutywnej) (3) :

W połączeniu szeregowym (1): Bo nád tym zalię wżędy piękne drzewá ítały [...] Więć drzewá Mułzkatowe/ Morelle/ Oliwki/ Miedzy nimi dziwnych farb rozmaíte Sliwki. *RejWiz* 24.

W porównaniach (2): A dżiateczki ítoią kołem: By w buynym íádzie żieloné Oliwki nowo íádzoné. *KochPs* 192; *KochTr* 6.

2. Owoc drzewa oliwnego (z neutralizacją funkcji deminutywnej); *oliva* Murm, Cn; *orchis*, *orchitis* Mącz, Cn; *olea* Cn (26) : Murm 110; OLiwki zielone íą zimne y íuche/ żywot zacińkaią/ Ale wodne oliwki Zołądek odzieraia dla gich kwańnoíci, á zwłázcza gdy w oczcie pomokną. *FalZioł* III 22a, +6b, III 22a, b [2 r.]; *Omphacinum oleum*, Oliwá z niedoórzáłyh oliwek. *Mącz* 263d; *Radiolus*, Máluczka podługowáta oliwká. *Mącz* 345a, 261b, 267d, 285b, 345a (9); Zołądek potwierdzáia/ íábłká kwaśne/ Rozynki/ Oliwki/ białe Orzechy włońkie z Figámi/ [...] Piołyn/ Aloe/ ocet. *SienLek* 9, 94; *Calep* 471a; *WujNT* 791 marg.

W połączeniach szeregowych (2): *RejWiz* 14v; Przydziesz do ítanu/ nie trzebáć iuż będzie oliwek/ limonij áni kápárow dla przyńmákw/ íáko onemu domá leżáćemu á rońpieńczónemu brzuchowi. *RejZwierc* 26.

W charakterystycznych połączeniach: (nie)doórzáte oliwki (2), podługowate (2), wielkie, wodne, zielone (2).

Zwrot: »zbierać oliwki« (1): *Olivo*, Zbieram oliwki y oliwę. *Mącz* 261c.

Zestawienie: »czarne oliwki« [szyk 2:1] (3): Czárne oliwki íą ciepłe/ ale niethak barzo kwańne/ A wżakoż barzo nieńtrawne *FalZioł* III 22a, III 22b [2 r.].

3. Od znac. ‘płynny tłuszcz z owoców drzewa oliwnego’ (w funkcji hipokor.) (1) : Ale gdy iuż kto przydzie ku dońkonáłyh látom íwym/ nie ináczey íákoby przyńzedł po wielkim vpráćowániu do íákiey piękney á woniáiączey láńniey/ w ktorey ony wżytki prace y trudy s íiebie nadobnie wypoći/ á íeńcże íobie gorzálęczká/ oliwká/ á barńkim mydełkiem grzbiet náńtrze. *RejZwierc* 161v.

Synonimy: 3. olej, olejek.

Cf **OLIWA**